

Vergaderjaar 2022–2023

27 925

Bestrijding internationaal terrorisme

Nr. 942

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 juli 2023

Met deze brief informeer ik u, mede namens de Minister van Defensie en de Staatssecretaris van Justitie & Veiligheid, over de stand van zaken ten aanzien van de overbrenging van personen uit Afghanistan. Met de brief geef ik ook opvolging aan mijn toezegging tijdens het Plenair Debat op 31 maart 2022¹ over het communiceren van een eventuele einddatum van het overbrengingsproces. Aan bod komen de huidige stand van zaken ten aanzien van de overbrenging van personen uit Afghanistan, de lopende rechtszaken en de ontwikkelingen bij de projectorganisaties van de Ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie.

Stand van zaken overbrengingen

Na afloop van de evacuatiefase zijn tijdens de overbrengingsfase, vanaf 26 augustus 2021 tot heden, 2677 personen uit Afghanistan overgebracht naar Nederland. Er zijn op dit moment nog 105 personen die voor overbrenging in aanmerking komen (peildatum 21 juni 2023). Onderstaande tabellen geven nader inzicht in de aantallen personen die al zijn overgebracht (tabel I) en personen die nog in aanmerking komen voor overbrenging naar Nederland (tabel II).

Tabel I – Totaal aantal overgebrachte personen sinds 26 augustus 2021

I – OVERGEBRACHT	Brief 6 dec '22	Stavaza 21 juni '23
Aantal personen overgebracht sinds 26 augustus 2021	2.591	2.677
Aantal personen geëvacueerd van 15 tot 26 augustus 2021		1.860
TOTAAL OVERGEBRACHT		4.537

¹ Plenair verslag Tweede Kamer, 67^e vergadering, 31 maart 2022, Kamerstuk 27 925, nr. 900.

Tabel II – Nog over te brengen personen

CAT	II – NOG NAAR NL OVER TE BRENGEN PERSONEN per categorie (incl. gezinsleden)	Brief 6 dec '22	Stavaza 21 juni '23
1	Nederlanders en Afghanen met een verblijfsrecht in NL	15	9
2	Motie-Belhaj c.s. – opgeroepen tijdens acute evacuatiefase (15–26 aug 2021)	0	0
3	Speciale voorziening verdere uitvoering Motie-Belhaj c.s. (brief 11/10/'21) – ngo medewerkers	19	24
4	Speciale voorziening verdere uitvoering Motie-Belhaj c.s. (brief 11/10/'21) – MINDEF en EUPOL personeel	11	16
5	Tolkenregeling MINDEF (tolken, hoog-profiel en politie missiepersoneel)	56	34
6	Lokale staf Nederlandse ambassade	0	0
7	Lokale staf internationale organisaties (EU, VN, NAVO)	0	0
8	Extra inspanning tbv (fixers van) journalisten en MR-verdedigers op basis van lijst EU	1	0
9	Achtergebleven kerngezinsleden	54	22
	TOTAAL NOG NAAR NL OVER TE BRENGEN:	156	105
	<i>Waarvan in transit:</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
	<i>Waarvan nog in Afghanistan:</i>	<i>151</i>	<i>99</i>

Voortgang sinds Kamerbrief van 6 december 2022

Het overbrengen van personen verloopt sinds het einde van de Islamabad-3 operatie in augustus 2022 langzaam maar gestaag. Sinds de laatste Kamerbrief van 6 december 2022² is het aantal overgebrachte personen met 86 toegenomen en het aantal nog over te brengen personen met 51 afgenomen. Het verschil tussen beide getallen valt te verklaren door: het goedkeuren van 28 schrijvende gevallen waarvan er twee zijn afgewezen na toetsing, toevoeging van een gezin van twee personen waarvan de toetsing pas eind december 2022 kon worden afgerond, een toegevoegde tolk plus kerngezinsleden (4 personen), één ngo medewerker die was aangemeld en aan de criteria voldeed en alsnog graag overgebracht wilde worden (terwijl ze daar eerder van had afgezien), de geboorte van één baby en het overbrengen van één extra persoon voor EDEO. Het is niet de verwachting dat de aantallen in de komende periode nog fors zullen toenemen. Alles is er nu op gericht om binnen een jaar tot een definitieve afronding te komen. Hiermee nadert de uitvoering van de motie van het lid Belhaj c.s.³ zijn voltooiing.

In tabel II staat de gebruikelijke uitsplitsing per categorie vermeld. Ook categorie 8 staat inmiddels op 0, omdat aan de inspanningsverplichting die was overeengekomen met de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) ten aanzien van journalisten en mensenrechtenverdedigers is voldaan. In februari 2022 liet het kabinet EDEO weten bereid te zijn om 25 Afghanen op te nemen van een door de EDEO opgestelde lijst van Afghanen die een hoog risico lopen. Uiteindelijk heeft Nederland 26 mensen van deze lijst opgenomen.

Vooruitblik overbrengingen

De personen die nog in aanmerking komen voor overbrenging zijn vooral families, waarvan één of meer gezinsleden niet in het bezit zijn van een geldig reisdocument. Deze personen hebben de volgende twee opties:

1. De personen bemachtigen, net zoals een groot deel van de reeds overgebrachte personen, zelf de benodigde reisdocumenten, waarna zij worden ondersteund bij de overbrenging naar Nederland.

² Kamerstuk 27 925, nr. 920.

³ Kamerstuk 27 925, nr. 788.

2. Er wordt door Pakistan nog een allerlaatste keer de mogelijkheid geboden om Afghanistan te verlaten zonder geldig reisdocument. Deze optie is onzeker, maar niet ondenkbaar.

Zoals eerder gecommuniceerd met uw Kamer⁴ blijft gelden dat alle personen minstens één concreet aanbod krijgen voor overbrenging. Omdat het aantal nog over te brengen personen beperkt is en de snelheid waarmee het overbrengingsproces verloopt vrij laag, wordt de projectorganisatie van Buitenlandse Zaken per 1 augustus 2023 beëindigd. Het restant van de overbrengingen en de juridische werkzaamheden worden daarom per 1 augustus belegd bij bestaande directies binnen Buitenlandse Zaken.

Voor het Ministerie van Defensie geldt dat de werkzaamheden met betrekking tot de overbrenging van personen reeds zijn belegd binnen het reguliere bedrijfsvoeringsproces.

Aanvragen

Op 14 september 2022 oordeelde de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) dat er ten aanzien van de uitvoering van de motie Belhaj sprake is van een publieke taak en de uitoefening van een bestuursrechtelijke bevoegdheid door de Minister van Buitenlandse Zaken. Op overbrengingsverzoeken volgend uit de motie Belhaj wordt sindsdien gereageerd met een bestuursrechtelijk besluit, waartegen men in bezwaar en beroep kan gaan. Zoals eerder gedeeld met uw Kamer⁵ worden deze aanvragen niet meer inhoudelijk in behandeling genomen. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken is van plan tot het einde van het jaar door te gaan met het versturen van bestuursrechtelijke besluiten en in de Staatscourant de beëindiging van de mogelijkheid van het doen van aanvragen onder de speciale voorziening aan te kondigen. Verzoeken die na het einde van het jaar binnenkomen bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken krijgen als reactie dat er geen beroep meer gedaan kan worden op de speciale voorziening. De groepen die vallen onder de motie van het lid Belhaj c.s. zullen wel aangemerkt blijven als risicogroep bij de aanvraag van asiel in Nederland.

Het Ministerie van Defensie blijft verzoeken die (mogelijk) zien op de «tolkenregeling»⁶ inhoudelijk in behandeling nemen, omdat deze regeling een open einde kent.

Stand van zaken rechtszaken

Op 22 februari 2023 heeft de Afdeling geoordeeld dat het kabinet veel beleidsruimte toekomt in de manier waarop zij uitvoering geeft aan de inspanningsverplichting die zij zichzelf heeft opgelegd om specifieke groepen personen over te brengen van Afghanistan naar Nederland. De Afdeling ondersteunt met deze uitspraak de voorwaarden voor overbrenging zoals beschreven in de Kamerbrief van 11 oktober 2021 (Kamerstuk 27 925, nr. 860). Tot nu toe zijn er geen uitspraken waarin de rechter heeft geoordeeld dat een verzoek tot overbrenging onterecht is afgewezen en de betrokkene

⁴ Kamerstuk 27 925 nr. 920.

⁵ Kamerstuk 27 925, nr. 920 en Kamerstuk 27 925, nr. 934.

⁶ De werkafspraken BZ, Defensie, IND uit 2014 over Afghanistan (tolkenregeling) kennen een open einde en blijven daardoor van kracht. Kamerstukken: Aangangsel Handelingen II 2014/15, nr. 60, Kamerstuk 34 000 X, nr. 7, Kamerstuk 34 000 X, nr. 10 en Aangangsel Handelingen II 2018/19, nr. 3278.

alsnog voor overbrenging in aanmerking zou moeten komen. Momenteel zijn er 122 afwijzingsbesluiten die ter beoordeling zijn voorgelegd aan de rechter.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra